

Representantforslag nr. 84

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Erna Solberg og Kari Lise Holmberg

Dokument nr. 8:84 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Erna Solberg og Kari Lise Holmberg om tiltak for redusert tilstrømning og økt utsendelse av grunnløse asylsøkere

Til Stortinget

BAKGRUNN

I 2008 ble det registrert 14 302 asylsøkere hos Politiets utlendingsenhet (PU). Dette er 7 852 flere enn i 2007. Samtidig er det uttransportert 2 891. Stigningen begynte høsten 2006, og tilgjengelige prognoser indikerer at tilstrømningen vil være høy også i 2009. Veksten er særlig høy fra Irak, Eritrea, Afghanistan og Somalia, uten at en entydig årsak kan påpekes. I 2008 oppga 7 pst. av søkerne at de var mindreårige, en økning fra 4 pst. i 2007.

Behov for organisatoriske grep

Forslagsstillerne registrerer at den kraftige økningen stiller samfunnet overfor store utfordringer, også organisatoriske. Bemanning og kompetanse er viktig, men også hvordan arbeidet organiseres. Torshovprosjektet ble startet høsten 2008 med Utlendingsdirektoratet (UDI) og PU i felles lokaler. Hensikten var å bedre samarbeidet mellom etatene; PU registrerer søknadene og UDI behandler asylsakene umiddelbart etter at de er registrert. Forslagsstillerne mener dette er en organisatorisk modell som i større grad bør legges til grunn.

Forslagsstillerne mener det er et paradoks at flere land kan motta store bistandsbeløp samtidig som de samme landene nekter å inngå returavtaler med Norge, eller ta imot egne borgere som ikke oppfyller vilkårene for opphold i Norge. I den forbindelse er det

hensiktsmessig å vurdere om Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) kan få råderett over deler av bistandsporteføljen til å få etablert et system for retur.

Fastsettelse av identitet

Fastsettelse av identitet er avgjørende i behandlingen av asylsøknadene. Usikker identitet er en utfordring i vurderingen av om søkeren har rett til opphold, men det er også en forutsetning for å kunne gjennomføre tvungen retur av personer med ulovlig opphold. Ifølge Politiets utlendingsenhet fremviste 538 asylsøkere, eller 3,8 pst. av søkerne, pass eller andre identifikasjonspapirer ved ankomst. 3 282 av de som søkte asyl i Norge, var allerede registrert i Eurodac-basen og dokumenterer at de først har søkt asyl i et annet europeisk land.

Det har vært politisk enighet tidligere om at myndighetene i størst mulig grad bør forhindre at utlendinger med ukjent identitet slapp ut i samfunnet. Tidligere har både Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Politiets utlendingsenhet omtalt ID-løse asylsøkere som en potensiell fare for rikets sikkerhet. Tallene i årsberetningen til PU viser at bare 115 av de 13 759 asylsøkerne uten identitet ble fengslet.

Forslagsstillerne er kjent med at flere søkere har gode grunner for ikke å kunne fremvise identifikasjonspapirer. Det kan være sosiale eller politiske grunner, eller det kan være fordi fluktsituasjonen gjorde det umulig. Forslagsstillerne er imidlertid også kjent med at flere bevisst ødelegger papirene eller skjuler dem for norske myndigheter for å unngå at identifikasjonen kan finne sted. Forslagsstillerne mener muligheten for å stramme inn kravet i utlendingsloven om at asylsøkere skal bidra til å avklare egen identitet for å få behandlet søknaden, må vurderes.

Innføring av meldeplikt

Forslagsstillerne er kjent med at det er liten oversikt over hvor asylsøkere, både de som venter på behandling av søknaden og de som har fått avslag, oppholder seg i Norge. Forslagsstillerne mener det kan være hensiktsmessig å innføre et meldepliktsystem for personer som søker om asyl og som ikke bor på mottak, og personer som har fått avslag og som venter på utsendelse. Forslagsstillerne mener gjentatte brudd på meldeplikten bør kunne føre til forvaring.

Forslagsstillerne er kjent med at flere begår kriminelle handlinger i påvente av at søknaden skal bli behandlet. For eksempel er det kjent at flere av narkotikalangerne i Oslo har status som asylsøkere. Asylsøkere i Norge får tilstrekkelige midler til livsopphold. Det er derfor ingen legitime grunner til å bedrive kriminelle handlinger for å overleve som asylsøkere i Norge, og det er ingen formildende omstendighet som kan forsvare at slike handlinger begås. Forslagsstillerne mener muligheten for å forvare asylsøkere som begår gjentatte kriminelle handlinger inntil asylsøknaden er ferdigbehandlet, må vurderes raskt. Forslagsstillerne mener gjentatte kriminelle handlinger begått av en asylsøker som har søknaden til behandling, bør få betydning for utfallet av søknadens behandling, med mindre særskilte hensyn tilsier noe annet.

Kvalifiseringsprogram ved samarbeid om retur

Det er en utfordring for Norge at grunnløse asylsøkere i for liten grad blir returnert til sine hjemland. Dette utgjør en stor kostnad for den enkelte asylant som lever sitt liv på siden av samfunnet uten økonomiske, sosiale og politiske rettigheter, og det er en utfordring for det norske samfunn.

Situasjonen for mange av asylsøkerne er at mange har solgt alt de eide før de bega seg ut på den lange og farefulle ferden til Norge. For dem vil det være lite aktuelt og attraktivt å skulle vende hjem enda mer tomhendt enn da de dro.

Det eksisterer noen incentiver i dag for å bidra til økt retur. Til enkelte gis det pengestøtte som motivasjon til å reise tilbake, noe returprogrammet for irakere er et eksempel på. De som ikke har oppholdstillatelse og som returnerer frivillig under programmet, vil motta 10 000 kroner kontant per person. Beløpet utbetales ved ankomst i Irak. I tillegg tilbyr programmet en reintegreringsstøtte verd inntil 25 000 kroner per person. Irakere med oppholdstillatelse i Norge vil motta 15 000 kroner kontant per person dersom de ønsker å vende tilbake til hjemlandet. Beløpet vil bli utbetalt før avreise av UDI. I tillegg vil de motta reintegreringsstøtte verd inntil 25 000 kroner per person.

Forslagsstillerne er ikke kjent med at denne pengestøtten virker som et lokkemiddel for andre borgere fra de respektive landene til å reise til Norge i håp om å motta tilsvarende støtte. Forslagsstillerne mener

det kan være fornuftig å vurdere andre incentiver for å oppmuntre til frivillig retur. For eksempel kan ulike former for arbeidstrening, kvalifiseringsprogrammer, kurs og annet være aktuelt å vurdere. En forutsetning må være at den aktuelle kvalifiseringen vil være relevant for vedkommende i et nytt liv i sitt hjemland, og at den avsluttende delen av kvalifiseringen gjennomføres i hjemlandet.

Utlendingsnemndas vedtak må stå fast

Regjeringen har varslet at den skal utarbeide et forslag til forskriftsbestemmelser som gir de såkalte MUF-erne (Midlertidig opphold Uten rett til Familiegjengforening), som fikk opphold i 2005 og 2006 og senere ikke har fått tillatelsen fornyet, en ny mulighet til å søke om en tillatelse som vil gi dem grunnlag for en varig oppholdstillatelse i Norge. Forslagsstillerne mener det er uheldig at MUF-ernes sak vurderes enda en gang, fordi det vil undergrave en streng og rettfærdig asylpolitikk, det vil føre til økt tilstrømming av ubegrunnede asylsøkere og gjøre det vanskeligere å få sendt ut de som oppholder seg ulovlig i Norge. Forslagsstillerne tror det nå vil skapes et inntrykk av at de som ikke forholder seg til lovverket, til slutt blir belønnet med opphold.

Alle de forhold som Regjeringen bruker som begrunnelse for en ny vurdering, er allerede vurdert av Utlendingsnemnda (UNE). På tross av dette har de kommet frem til at disse personene ikke tilfredsstiller kravet for å få opphold på bakgrunn av menneskelige forhold. Derfor innebærer ikke dette et punktum i saken slik Regjeringen hevder, men at det riktige punktet som var satt fra UNE, oppheves. Forslagsstillerne mener at avslagene fra UNE burde ha blitt fulgt opp med en rask utsending, slik at en virkelig fikk satt et punktum for disse sakene. Nå blir det en ny runde med nye forventninger og forhåpninger. Og for mange av dem blir det en ny runde med falske forhåpninger.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan returavtaler og mottak av egne borgere som ikke oppfyller vilkårene for opphold i Norge, kan inngå som elementer i avtaler som inngås med land som skal motta norsk bistand. Kvalifiseringsprogrammer bør også vurderes i denne sammenheng.
2. Stortinget ber Regjeringen vurdere om Arbeids- og inkluderingsdepartementet skal få råderett over deler av bistandsporteføljen til arbeidet om

- å få på plass et system for retur, og at bistandsmidler kan brukes for å stimulere til returavtaler.
3. Stortinget ber Regjeringen etablere flere organisatoriske løsninger etter modell fra Torshov-prosjektet.
 4. Stortinget ber Regjeringen vurdere innføring av et kvalifiseringsprogram for asylsøkere som samarbeider om retur. Det er en forutsetning at den avsluttende delen av kvalifiseringen gjennomføres i asylantens hjemland.
 5. Stortinget ber Regjeringen intensivere arbeidet med "uroaksjonene" der Politiets utlendingsenhet, Mattilsynet, Skatteetaten og andre relevante etater gjennomfører koordinerte aksjoner for å avsløre ulovlig opphold, arbeidsforhold mv.
 6. Stortinget ber Regjeringen innføre et meldepliktsystem for personer som søker om asyl og som ikke bor på mottak, og personer som har fått avslag og som venter på utsendelse. Gjentatte brudd på meldeplikten vil kunne føre til forvaring.
 7. Stortinget ber Regjeringen om raskt å utrede muligheten for å forvare asylsøkere som begår gjentatte kriminelle handlinger inntil asylsøknaden er ferdigbehandlet.
 8. Stortinget ber Regjeringen vurdere om gjentatte kriminelle handlinger begått av en asylsøker som har søknaden til behandling, skal kunne få betydning for utfallet av saken.
 9. Stortinget ber Regjeringen vurdere muligheten for å stramme inn kravet i utlendingsloven om at asylsøkere skal bidra til å avklare egen identitet for å redusere antallet som bruker manglende papirer til å trenere saksbehandlingen.
 10. Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning der turister fra land med stor sannsynlighet for å "hoppe av", må melde seg ved den norske ambassaden ved hjemkomst. Dersom vedkommende ikke melder seg ved hjemkomst, vil garantien for herboende bli utløst.
 11. Stortinget ber Regjeringen om ikke å igangsette det varslede arbeidet med å utarbeide et forslag til forskriftsbestemmelser som gir de såkalte MUF-erne (Midlertidig opphold Uten rett til Familiegjennforening), som fikk opphold i 2005 og 2006 og senere ikke har fått tillatelsen fornyet, en ny mulighet til å søke om en tillatelse som vil gi dem grunnlag for en varig oppholdstillatelse i Norge.

23. april 2009

